

Handläggare
Göran Carlén
Marie Nenzén

Datum
2017-11-28

Diarienummer
KSN-2017-3648

Kommunstyrelsen

Projektdirektiv för lokaliseringsstudie

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att godkänna projektdirektiv enligt ärendets **bilaga**.

Ärendet

Kommunstyrelsen har i verksamhetsplanen för 2017 beslutat att genomföra en lokaliseringsstudie för ett nytt reningsverk i Uppsala.

Förslaget projektdirektiv för lokaliseringsstudien är ett gemensamt förslag som riktar sig till både bolagsstyrelsen och kommunstyrelsen, med avsikt att få till stånd ett nära samarbete i frågan.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen och Uppsala Vatten och Avfall AB.

Föredragning

Uppsalas avloppsreningsverk etablerades på nuvarande plats på 1940-talet och har successivt byggts ut. Uppsala Vatten och Avfall AB (UVAB) jobbar efter en långsiktig investeringsplan om sammantaget cirka 1 400 Mkr för att utveckla reningsgrad, redundans och kapacitet så att anläggningen kan klara befolkningstillväxt och reningskrav fram till ungefär 2050, i enlighet med tidsperspektivet i kommunens gällande översiktsplan. Därefter kan, tekniskt sett, verket sannolikt ligga kvar i befintligt läge eftersom teknikutvecklingen skapar effektiva processer på relativt små ytor.

Reningsverkets nuvarande plats ligger vid stadsbebyggelsens rand, men får allt högre centralitet genom samhällsbyggandet i Uppsala stad. Att hålla nere luktutsläpp från reningsverket blir allt viktigare. Frågor om möjligheten att använda platsen och angränsande kvarter till bostäder återkommer ständigt, inte bara på grund av centraliteten utan också för att läget vid Fyrisån är mycket attraktivt. Beräkningar som UVAB tagit fram visar dock att bostadsexploateringar inte kan finansiera en flytt av reningsverket. Merkostnaderna i

förhållande till att investera på plats är i miljardklassen. Vidare är det svårt att se att reningsverkstomten skulle kunna användas i sin helhet som stadskvarter, eftersom det sannolikt behövs en stor pumpstation (med tillhörande luktrisker) för att ta avloppsvattnet vidare till en alternativ lokaliseringsplats.

I ärendet ges förslag till projektdirektiv till en studie som ska belysa olika möjligheter att ordna goda lösningar för såväl intresset att frigöra centrala och attraktiva platser för stadsbyggande som för intresset att åstadkomma långsiktigt kostnadseffektiva lösningar för VA-kollektivet och god vattenkvalitet i recipienter. I utredningen ingår att beskriva nuvarande spillvatten-hantering och göra en framtidsstudie för spillvattenhanteringen där framtida behov, kommande krav, tekniska lösningar och ekonomin studeras. Möjligheten till ny lokalisering och ledningsdragningar är en del i utredningen. Utredningen förväntas vara slutförd senast 2019, tillsammans med förslag till handlingsväg.

Ekonomiska konsekvenser

Projektet finansieras över kommunstyrelsens och UVAB:s budgetar inom given ram.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Mats Norrbom
Stadsbyggnadsdirektör

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

Lokaliseringsstudie för nytt reningsverk mm

Projektdirektiv

Kryssa i rutan för det alternativ som gäller

Beslut att starta **planeringsfasen** (BP1)

Beslut att bordlägga beslutet

JA	NEJ	Kommentar:
☐	☐	
☐	☐	

Datum och underskrift av projektägarna

Namnförtydliganden

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

GRUNDLÄGGANDE INFORMATION	3
BAKGRUND OCH SYFTE	3
PROJEKTÄGARE, INTRESSETER OCH FINANSIERING	4
PROJEKTÄGARE.....	4
INTRESSETER	4
FINANSIERING	5
MÅL.....	5
EFFEKT MÅL	5
PROJEKT MÅL.....	5
FÖRVÄNTAT RESULTAT AV PLANERINGSFASEN	5
KRAV PÅ PROJEKTET	6
FÖRUTSÄTTNINGAR	6
AVGRÄNSNINGAR	6
KOPPLINGAR TILL ANDRA PROJEKT OCH VERKSAMHETER.....	6
RISKER OCH MÖJLIGHETER	6
BUDGET.....	7
PROJEKTKOSTNADER	7
RESURSER	7
PROJEKTFINANSIERING	7
TIDPLAN.....	7
STYRNING	8
CHECKLISTA INFÖR BESLUT, BP1.....	8
REFERENSER OCH BILAGOR.....	8

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

GRUNDLÄGGANDE INFORMATION

Bakgrund och syfte

Enligt översiktsplan 2016 är inriktningen för reningsverket följande: ”Avloppsreningsverket i Kungsängen bedöms ha så gott som tillräcklig kapacitet för att möta kommunens utveckling fram till 2050. En begränsad expansion kan bli aktuell. Reningsverket är placerat i stadens lågpunkt, dit alla stadens spillvattenledningar leder. Vid en ny lokalisering av reningsverket är det därför oundvikligt att omfattande anläggningar i form av pumpstationer, bassänger och högflödesrening måste ligga kvar inom nuvarande fastighet. Om bostäder tillåts alltför nära reningsverket med tillhörande skyddsavstånd, finns stor risk att det uppstår svårlösta konflikter. Bostäder bör inte tillåtas så att det förhindrar reningsverkets funktion. Vad gäller de mindre reningsverken i kommunens tätorter kan det behövas nya metoder för rening av bland annat läkemedelsrester, vilket kan kräva viss expansionsyta. Här är bedömningen att inga särskilda reservat behövs”

I översiktsplan 2016 anges dessutom som särskild insats (genomförandeavsnittet) att kommunen ska ”skapa förutsättningar för nya samordnade lösningar för samhällstekniska försörjningssystem genom att utveckla tekniska system som effektivt utnyttjar synergier mellan energi, VA och avfall, där nya lösningar successivt fasas in vid ny bebyggelse under planperioden, vilket säkrar långsiktigt balanserade investeringar. Ledningsstråk för kapacitetshöjning i VA-systemet behöver lokaliseras liksom plats för framtida avloppsrening.”

Kommunstyrelsen har i sin verksamhetsplan för 2017-2019 angivit att den ska ”genomföra en lokaliseringsstudie för ett nytt reningsverk i Uppsala samt utreda möjligheterna till att delvis göra detta ihop med andra intressenter såsom närliggande kommuner och då även avseende dricksvatten.” Uppsala Vattens styrelse har önskat att åstadkomma en nära dialog med kommunstyrelsen. Förslaget projektdirektiv är ett gemensamt förslag som riktar sig till både bolagsstyrelsen och kommunstyrelsen, med avsikt att få till stånd ett nära samarbete i frågan.

Uppsalas avloppsreningsverk etablerades på nuvarande plats på 1940-talet och har successivt byggts ut. Uppsala Vatten och Avfall AB (UVAB) jobbar efter en långsiktig investeringsplan om sammantaget ca 1400 Mkr för att utveckla reningsgrad, redundans och kapacitet så att anläggningen kan klara befolkningstillväxt och reningskrav fram till ungefär 2050, i enlighet med tidsperspektivet i kommunens gällande översiktsplan. Därefter kan, tekniskt sett, verket sannolikt ligga kvar i befintligt läge eftersom teknikutvecklingen skapar effektiva processer på relativt små ytor.

I en underlagsrapport till översiktsplan 2016, ”VA 2050”, har frågan om skilda alternativa lösningar för VA-systemet belysts översiktligt. UVAB arbetar för närvarande med en långsiktig vattenförsörjningsplan, med tidshorizonten 2100. I den belyses även möjligheten att koppla ihop dricksvattensystemet med Norrvattens anläggningar i norra Stockholmsregionen.

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

Reningsverkets nuvarande plats ligger vid stadsbebyggelsens rand, men får allt högre centralitet genom samhällsbyggandet i Uppsala stad. Att hålla nere luktutsläpp från reningsverket blir allt viktigare. Frågor om möjligheten att använda platsen och angränsande kvarter till bostäder återkommer ständigt, inte bara på grund av centraliteten utan också för att läget vid Fyrisån är mycket attraktivt. Beräkningar som UVAB tagit fram visar dock att bostadsexploateringar inte kan finansiera en flytt av reningsverket. Merkostnaderna i förhållande till att investera på plats är i miljardklassen. Vidare är det svårt att se att reningsverkstomten skulle kunna användas i sin helhet som stadskvarter, eftersom det sannolikt behövs en stor pumpstation (med tillhörande luktrisker) för att ta avloppsvattnet vidare till en alternativ lokaliseringsplats.

Föreliggande studie ska belysa olika möjligheter att ordna goda lösningar för såväl intresset att frigöra centrala och attraktiva platser för stadsbyggande som för intresset att åstadkomma långsiktigt kostnadseffektiva lösningar för VA-kollektivet och god vattenkvalitet i recipienter. I utredningen ingår att beskriva nuvarande spillvattenhantering och göra en framtidsstudie för spillvattenhanteringen där framtida behov, kommande krav, tekniska lösningar och ekonomin studeras. Möjligheten till ny lokalisering och ledningsdragningar är en del i utredningen.

PROJEKTÄGARE, INTRESSENTER OCH FINANSIERING

Projektägare

Stadsbyggnadsdirektören och UVAB:s VD är projektägare. Det motiveras av projektets strategiska betydelse för såväl kommun som bolag.

Uppdragsgivare är kommunstyrelsen och UVAB:s styrelse.

Ansvarsfördelning: UVAB är huvudansvarig för den utredningsdel som fokuserar på systemlösningar för spillvattenhantering och möjliga åtgärder för att hålla nere skyddsavstånd för störningskänslig markanvändning. Kommunstyrelsen är huvudansvarig för framtagande av alternativa lokaliseringar inklusive kostnader och intäkter för markexploatering. Frågor om synergier med andra verksamheter har båda projektägarna gemensamt ansvar för.

Intressenter

Interna intressenter inklusive kommunala bolag

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, plan- och byggnadsnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden, Industrihus AB

Externa intressenter

Markägare och berörda vid resp lokaliseringsplats som prövas.

Verksamhetsutövare som kan beröras av möjliga lokaliseringssynergier, exempelvis Vattenfall (värme och el), andra miljöstörande verksamheter, areella näringar som kan använda restprodukter, etc.

Infrastrukturansvariga

Intresseföreningar med fokus på dessa frågor

Finansiärer av innovationsinvesteringar

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

Länsstyrelsen (tillståndsmyndighet)

Samarbete behöver också ske med Knivsta kommun, Roslagsvatten och andra berörda VA-huvudmän och aktörer för belysning av kopplingar söderut.

Finansiering

Projektet finansieras över kommunstyrelsens och UVAB:s budgetar.

MÅL

Effektmål

Effektmålen för lokalisering och utveckling av spillvattenreningen är att finna lösningar och platser som möjliggör

1. effektiv rening som möter nuvarande och förväntade myndighetskrav samt befolkningsutvecklingen fram till 2100.
2. stadsbyggande i delar av den zon som för närvarande inte kan hysa störningskänslig verksamhet som bostäder mm, på grund av lukt eller andra störningar från reningsverket.
3. synergier med andra tekniska försörjningssystem och verksamheter, med inslag av lokala kretslopp och förnybar energiproduktion.

Projekt mål

- 1 Utredningen ska vara slutförd senast 2019, tillsammans med förslag till handlingsväg
- 2 Arbetet ska redovisa flera skilda utvecklingsscenarier och landa på minst tre realistiska utvecklingsvägar med tillhörande lokaliseringsplatser för spillvattenhanteringen fram till år 2100.
- 3 Scenarierna ska belysa en utveckling på plats, omlokalisering till en eller flera platser samt blandvarianter.
- 4 Arbetet omfattar en utredning och analys kring kommande behov, framtida krav och tekniska lösningar
- 5 Utvecklingsvägarna belyses med skisserade etapper och ska innehålla en kommunalekonomisk bedömning på koncernnivå (där effekter av investeringar i form av årskostnader samt finansiering klargörs). Konsekvensbedömning i övrigt görs på översiktlig nivå¹.
- 6 Utredningen ska ge en inriktning för utvecklingen i södra Kungsängen och samsyn om förutsättningarna.

Förväntat resultat av planeringsfasen

- 1 Projektplan klar i samband med verksamhetsplaneringen för 2018.

¹ Anm. miljökonsekvensbeskrivning görs i den fortsatta planeringsprocessen, med här framtagna utvecklingsvägar, lokaliseringsplatser och den översiktliga konsekvensbedömningen som underlag.

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

- 2 Konsultinsatser upphandlade kvartal 1 2018
- 3 Arbetsgrupp tillsatt september, referensgrupp tillsatt kvartal 1 2018.

KRAV PÅ PROJEKTET

Förutsättningar

Översiktsplanen ger vägledning i form av prioriteringar, riktlinjer, inriktningar, preciseringar och avvägningar. Dess intentioner ska följas. Resultaten från arbetet med "VA2050" ger ytterligare grund att utgå från.

Avgränsningar

Studien ska som nämnts ta fram och belysa skilda utvecklingsvägar som förutsätter skilda systemlösningar. Ett huvudfokus ska dock ligga på lokaliseringsfrågorna och deras påverkan på utvecklingsmöjligheterna i södra Kungsängen.

KOPPLINGAR TILL ANDRA PROJEKT OCH VERKSAMHETER

- Vattenförsörjningsplan för Uppsala (pågående, UVAB)
- Regional vattenförsörjningsplan (pågående, länsstyrelsen)
- Markanvändningsstrategi för Uppsala- och Vatttholmaåsarna (pågående, KS)
- Handlingsplan kopplad till vattenprogrammet
- Investeringsprogram för Kungsängsverket (UVAB)
- Arbetet med ny energiplan (pågående, KS)

RISKER OCH MÖJLIGHETER

Risker

Projektets planeringsfas

- Tillräckliga personalresurser avsätts inte.

Projektets genomförandefas

- Komplexitet i frågeställningar och lång planeringshorisont ger stora osäkerheter.
- Det avsätts inte tillräckliga eller kontinuerliga resurser i termer av egen kompetens och tid samt konsultbudget.
- Delat projektägarskap kan innebära intressekonflikter som blir svåra att hantera i styrningen av projektet.

Möjligheter

Möjligheterna framgår i stort av effekt- och projektmålen. Vid sidan av dessa kan följande nyttor uppstå.

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

- Regional samsyn om förutsättningarna för sammankoppling av skilda delregionala VA-system.
- Klargörande av förutsättningar för synergier genom samlokalisering av skilda verksamheter med spillvattenrening.
- Klargörande av behov av markreservat för spillvattenhantering i skilda delar av staden och i dess närhet.

BUDGET

Projektkostnader

Kostnadsbedömning hela projektet: ca 400 kkr lokaliseringsstudien, 400 kkr systemstudien, inklusive egna personalresurser.

Resurser

Utredningen riggas med en liten formell projektledning som styr ett konsultteam, samt en bredare referensgrupp. Det behövs en person med översiktsplaneögon (SBF) och en VA-strateg (UVAB). Till dessa knyts en konsultgrupp som i praktiken leder projektet.

En bredare kommunal referensgrupp etableras och förutsätts vara särskilt aktiv i samband med projektplaneringen, framtagandet av utvecklingsvägar samt i granskning av konsekvensbeskrivning mm. Det handlar om översiktsplanerare (SBF), Vattenstrateg (SBF), tekniksakkunniga UVAB, Miljömyndighetsperson (MIF), KLK miljö, MEX-strateg (SBF), Naturvårdsstrateg (SBF), kulturmiljösakkunnig (SBF),

Till projektet knyts också en kommunikationsstrateg (KLK, kommunikationsstaben) och en kommunikatör på UVAB.

Projektfinansiering

Kommunstyrelsen finansierar lokaliseringsstudien. UVAB finansierar systemstudien. Båda parter finansierar sin medverkan i respektive del.

TIDPLAN

December 2017- januari 2018: Formell projektledning utses, projektplanering, upphandling konsulter, formering av referensgrupp, inledande workshop med styrande politiker

Februari 2018: projektplan klar.

Juni 2018: systemstudien klar. Alternativa utvecklingsvägar bestäms

September - december 2018: lokaliseringsstudier, etappbeskrivning, konsekvenser etc.

Februari 2019: Rapport och rekommendation klar för beslut

Mars/april 2019: Beslut i KS och i UVAB

Projektname Lokaliseringsstudie reningsverk mm	Datum 2017-10-20	
Författare Sigrid de Geyter, Göran Carlén	Dnr KSN-2017-XXXX	Version 0.6

STYRNING

Politisk styrgrupp: KSAU-P, förstärkt med presidiet för UVAB

Tjänstemannastyrgrupp: Särskilt tillsatt styrgrupp med stadsdirektör, stadsbyggnadsdirektör, planchef, MEX-chef, VD UVAB, planeringschef UVAB och VA-chef

CHECKLISTA INFÖR BESLUT, BP1

Kryssa i rutan för det alternativ som gäller

	JA	NEJ
Projektägare är utsedd (finansiär)	X	
Projektledare, styrgrupp & mottagare är utsedda och införstådda med sitt åtagande		
Resurserna för planeringsfasen är säkrade		
Planeringsfasen är planerad och beskriven med kostnader, resurser, tid, leveranser och resultat		
Projektets mål är formulerat	X	
Det förväntade resultatet för planeringsfasen och projektet är dokumenterat och kopplat till verksamhetens mål och strategier	X	
Effektmålen för projektet är uppsatta	X	
Övergripande risker för projektets genomförande finns dokumenterat	X	
En ansvarig för diarieföring är utsedd och en akt är upprättad för projektet		

REFERENSER OCH BILAGOR

Översiktsplan 2016

Program för Kungsängen (2010)

VA 2050 – underlagsrapport till översiktsplanen

Energisystem 2050 – underlagsrapport till översiktsplanen

Vattenprogram för Uppsala kommun